

KM Qualitative Research by Focus Group

Discussion

อติพันธ์ วรณสุริยะ 8 กรกฎาคม 2016

การวิจัยมี 2 ประเภทที่นิยมทำกัน ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คนส่วนใหญ่นิยมทำการวิจัยเชิงปริมาณ เนื่องจากดูหรูหรา ผลการวิจัยดูน่าเชื่อถือ เพราะบอกได้ถึงขนาด และทิศทางของการวัดการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม

การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยที่ไม่เน้นการใช้ตัวเลข หรือสถิติที่ยุ่งยากซับซ้อน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การสังเกตและการสัมภาษณ์เป็นวิธีหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

(Inductive)

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นหนึ่งในเทคนิควิธีการเก็บข้อมูลที่มีการใช้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ มีจุดแข็งที่ผู้วิจัยสามารถได้ข้อมูลเชิงลึกกว่าข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งในการสนทนากลุ่มนั้น ควรให้ความสำคัญกับสิ่งต่อไปนี้

1. กำหนดกรอบวิจัยให้ชัดเจน เพื่อสร้างข้อคำถามให้รัดกุม ตรงประเด็น ไม่ทำให้เสียเวลา
2. ในการจัดสนทนากลุ่ม จะประกอบไปด้วยคน 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้มีส่วนได้-เสีย และนักวิชาการ
3. ผู้ช่วยจดบันทึก หรือถอดเทปการสนทนา ต้องเก่งในการจับประเด็น
4. ผู้ดำเนินรายการต้องมีความเข้าใจในเรื่องหรือประเด็นนั้นๆ และพยายามดึงความรู้จากผู้ให้ข้อมูลให้ได้มากที่สุด
5. ในการทำสนทนากลุ่ม ควรมีระยะเวลาไม่เกิน 3 ชั่วโมง เนื่องด้วยสมาธิของคนมีระยะเวลาจำกัด และคนมักจะฟังและพูดเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจ จึงไม่ค่อยสนใจที่จะฟังผู้อื่นนานมาก
6. การคัดเลือกคนเข้ามาเพื่อทำการสนทนากลุ่ม ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง หากได้คนที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนั้นจริงๆ จะทำให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือ ข้อควรระวังคือ ไม่ควรเลือกคนที่มี (อิทธิพลเหนือกว่า) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จนผู้เข้าร่วมสนทนาคนอื่นไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น

เพื่อสะดวกในการรวบรวมข้อมูล ควรจัดทำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อสร้างเป็นฟอร์มไว้เพื่อกรอกสรุปความคิดเห็นในประเด็นนั้นของผู้เข้าร่วมสนทนาแต่ละฝ่าย และควรให้ผู้เข้าร่วมสนทนาสรุปในแต่ละประเด็นทันทีที่จบการสนทนาในประเด็นนั้น เพื่อจะได้ไม่ลืม

นอกจากการบันทึกสรุปความคิดเห็นในแต่ละประเด็นแล้ว เพื่อให้สามารถประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละประเด็นอย่างเป็นรูปธรรม สามารถสร้างแบบประเมินเพื่อให้ผู้ทรงฯ ประเมิน ซึ่งสามารถทำได้ 2 รูปแบบ ได้แก่

- 1) การให้ผู้ทรงให้ประเมินโดยการให้คะแนนแบบ Likert Scale แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยของคะแนนในประเด็นนั้นๆ
- 2) การให้ผู้ทรงให้ประเมินโดยการให้ตอบว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยในประเด็นนั้นๆ แล้วนำมาหาค่าร้อยละของการตอบว่าเห็นด้วย

ซึ่งในการใช้การประเมินทั้งสองวิธี จะต้องสร้างเกณฑ์ขึ้นมาว่าในกรณีที่ใช้ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ คะแนนเฉลี่ยเท่าใดจึงจะเหมาะสม เช่น 3 คะแนนขึ้นไป หรือในกรณีที่ใช้การประเมินว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย จะมีเกณฑ์ให้มีการตอบว่าเห็นด้วย ร้อยละเท่าไรขึ้นไป เช่น ร้อยละ 80 ของผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วย จึงจะถือว่าประเด็นนั้นผู้ทรงสรุปว่าเห็นด้วย

ประมวลความรู้จากการฟังบรรยายจาก ผศ.ดร.อนงค์ รุ่งสุข และ อ.ดร.ประชา ตันเสนีย์ จากการอบรมโครงการ การถ่ายทอดความรู้ด้านวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง การสนทนากลุ่ม (Focus Group) วันศุกร์ที่ 8 กรกฎาคม 2559 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุขจักรวรรดิ